GAZETA KRAKOWSKA

Nro 24.

Z KRAKOWA DNIA 24 MARCA 1819. ROKU WE SZRODĘ

Z Warszawy d. 16 Marca.

Z Bożey Łaski.

MY ALEXANDER I.

Cesarz Wszech Rossyy, Król Polski &c. &c. &c.

Wypis z Protokułu Sekretaryiatu Stanu Królestwa Polskiego.

Chcąc młodzieży doskonalącey się w naukach w Królewsko-Warszawskim Uniwersytecie, iako niemniey uczniom szkoły leśney zapewnić sposobność kończenia zaczętych nauk, na przedstawienie Kommissyy Rządowych Oświecenia publicznego oraz Przychodów i Skarbu, po wysłuchaniu zdania ogólnego zebrania Rady Stanu, postanowiliśmy i stanowiemy:

Artykuł 1. Wyłączenia od spisu woyskowego obięte w artykule 2 Naszego postanowienia z dnia $\frac{4}{17}$ Października 1816 pod literami n. o. co do uczniów i Doktorów Wydziałów Akademicznych Prawa i Lekarskiego, rozciągamy ninieyszem do uczniów i Doktorów Wydziału Teologicznego, Filozoficznego, Nauk i Sztuk pięknych.

Art. 2. Również wyymuiemy od tegoż spisu uczniów szkoły leśney, którzy złożywszy stosownie do artykułu 8 uchwały Namiestnika Naszego z d. 20 Stycznia roku zeszłego uroczyste przyrzeczenie, że się chcą poświęcić powołaniu leśnemu, opatrzeni zostaną w świadectwo Rady szkoły leśney, iż przez znakomity postęp w naukach i moralne sprawowanie się, mogąc się stać z czasem w temże powołaniu użytecznemi dla kraiu, godni są bydź uczestnikami tego dobrodzieystwa.

Art. 3. Zastrzegamy atoli, iż przy każdorocznym spisie woyskowym liczba uczniów teyże szkoły do wyłączenia przedstawionych, dwunastu przechodzić nie może.

Art. 4. Dopełnienie ninieyszego postanowienia, które w Dzienniku Praw ma bydź umieszczonem, Kommissyiom Rządowym, w czem do którey należy, polecamy.

Dan w Petersburgu d. (4) 16 Lutego 1819.

(podp.) *ALEXANDER.*

Minister Prezyduiący w Kommissyi Rządowey Wyznań Religiynych i Oświecenia Publicznego

(podp:) *S. Potocki.*

przez Cesarza i Króla.

(L.S.) Minister Sekretarz Stanu
(pod.) *Ig. Sobolewski.*
Zgodno z Oryginałem:
Minister Sekretarz Stanu
Ig Sobolewski.
Zgodno z oryginałem
Radca Sekretarz Stanu Jen: Brygady,
(podp.) *Kossecki.*

Wypis z Protokółu Sekretoryiatu Stanu Królestwa Polskiego.

Z Bożey Łaski

MY ALEXANDER I.

Cesarz Wszech Rossyy, Król Polski &c. &c. &c.

Zważywszy, iż zwiedzanie i mieyscowa rewizyia, którey Namiestnik Nasz do władz Administracyynych, używa, zaprowadzona do magistratur sądowych, w sposobie nieubliżaiącym niepodległości sądownictwa, konstytucyią Królestwa zawarowaney, może zbawienne dla kraiu przynieść korzyści; po wysłuchaniu zdań ogólnego zgromadzenia Rady Stanu, postanowiliśmy i stanowiemy:

Art. 1. Namiestnik Nasz, w miarę potrzeby, i w czasie przez siebie uznanym, wysyłać będzie osoby, zaufania godne, i z biegiem sądownictwa oswoione, na obiazd i odwiedzanie sądowych wszelakiego rodzaiu magistratur, w całem Królestwie Polskiem.

Art. 2. Osoby takowe, czyli wizytatorowie zaymować się będą iedynie, śledzeniem tego wszystkiego, co się tycze Administracyi sądownictwa, pilności, i sprawowania się w urzędowaniu osób, magistratury sądowe składaiących, iako też wszelkich inoych urzędników, officyialistów, i obrońców sądowych; dostrzegać będą regularności posiedzeń, bezpieczeństwa depozytów, archiwow i kancellaryi aktów publicznych; porządku i bezpieczeństwa więzień i domów poprawy, sądownictwa kryminalnego i policyynego; oraz dozorować będą ścisłego zachowania statutu organicznego, dla powyżey wspomnionych instancyy przepisać się maiącego.

Art. 3. Wizytatorowie mieszać się nigdy, i w żadnym przypadku nie będą mogli do wyrokowania sądów w sprawach, i pod odpowiedzialnością nie będą mogli dozwalać sobie iakiego bądź wpływu na wolność i niepodległość zdań sędziew; w czem, każdemu z nich, szczególna instrukcyia oznaczy stosowne do ninieyszego i poprzedzaiącego artykułu, zakres i prawidło.

Art. 4. W przypadku dostrzeżonych nieregularności w przedmiotach w artykule 2 wyrażonych, wizytator trwaiącego nieporządku swoią powagą ani tamować, ani zmieniać nie będzie mógł, lecz iedynie dostrzeżenia i uwagi swoie, rapportem Namiestnikowi Naszemu przedstawi, który, ieżeli doniesienie uzna słusznem, i zaradzenie koniecznem, potrzebne ku temu środki przedsięwziąść Kommissyi Sprawiedliwości zaleci.

Art 5. Wizytatorowie mogą przyymować skargi, czy to od prywatnych osób, czy to od urzędników; bądź przeciwko całemu składowi sądu, bądź przeciwko osobom i officyialistom sądowym; względem rzetelności takowych skarg, mieyscowych wiadomości i dowodów zasięgać, a obiaśnione dostatecznie, przy rapporcie wraz z swoią opiniią Namiestnikowi przesyłać powinni.

Art. 6. Wszelkie Magistratury, i poiedyncze osoby sądowe, każdemu z tako-

wych wizytatorów, za okazaniem sobie wydanego mu przez Namiestnika Naszego upoważnienia (które w protokół rewizyyny, na ten cel sporządzony, wciągnione bydź ma), winne są przyzwoitą uległość; są obowiązane okazać przed nim stan cały przedmiotów, w artykule 2 wyrażonych; na zapytanie dawać dokładne odpowiedzi, a na wszelkie dostrzeżenia, tłumaczenia, i informacyie.

Art. 7. Rewizyie odbywać się będą w chwilach wolnych od posiedzeń sądowych, bez żadnego tamowania zwykłego biegu sprawiedliwości.

Art. 8. Rewizyie przez Naszego Namiestnika zsyłane, nie uwalniaią ani Kommissyi Sprawiedliwości, ani sądów wyższych, od obowiązku zsyłania z swoiey strony, peryodycznych rewizyy, lub w każdym czasie, w którym potrzeba wymagać ich będzie.

Art. 9. Wykonanie ninieyszey woli Naszey Namiestnikowi Naszemu; umieszczenie zaś iey w Dzienniku Praw, Kommissyi Sprawiedliwości zalecamy.

(Data iak wyżey, a potem podpisy.)

W Imieniu Nayiaśnieyszego
ALEXANDRA I.
CESARZA WSZECH ROSSYY, KROLA POLSKIEGO, &c. &c. &c,
Xże NAMIESTNIK Królewski w Radzie Stanu.

Na przedstawienie Kommissyi Rządowey Spraw wewnętrznych i Policyi, z dnia 21 m. b. miastom Łowiczowi stolicy Obwodu Sochaczewskiego, i Włocławkowi stolicy Obwodu Kuiawskiego nadaiemy takie same prerogatywy, iakie w skutek Postanowienia Naszego z dnia 30 Maia 1818 r. służą miastom stołecznym Woiewodztw; przeto Urząd municypalny w każdem z tych dwoch miast składać się będzie z Prezydenta i Radnych, których stosowną do potrzeby liczbę, Kommissyia Rządowa Spraw wewnętrznych i Policyi oznaczy.

Ninieysze postanowienie Nasze umieścić w Dzienniku Praw polecamy.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyyney dnia 27 Lutego 1819 r.

(Tu następuią podpisy.)

Z Peterzburga d. 18 *Lutego d. k.*

Ukaz J. C Mości z d. 8 Grudnia 1818 r.

„Gubernii Twerskiey miasta Ostaszkowa, pierwszego stopnia kupiec, Kondrat Sawin, przez gorliwość o dobro swoich spółziomków oświadczył życzenie, założenia w rodzinnem swem mieście Ostaszkowie, dla zachęcenia przemysłu i handlu, banku mieyskiego, na prawidłach będącego już w Gubernii Wiackiey w mieście Słobodzkiem Anfiłatowskiego, banku, poświęcaiąc ze strony swoiey na ten zakład 25,000 rubli bez powrotu. Zgromadzenie obywateli miasta Ostaszkowa, przykładaiąc się do tak chwalebnego przedsięwzięcia kupca Sawina, znayduie rzeczą przyzwoitą przyłączyć do tego kapitału poświęcone dotąd przez niektórych obywateli na dobroczynne zakłady 3363 rubli, postanawiaiąc razem na przyszłość połączyć do niego maiątki po wygasłych familiiach obywateli, maiące się okazać w mieście Ostaszkowie, a dla rychleyszego osiągnienia pożytku, z powiększeniem tego kapitału połączonego, od pożyczek z takowego banku wnosić nad ustanowione procenta ieszcze po cztery z warunkiem, iżby w następnym czasie część ich obrócić na zaprowadzenie w Ostaszkowie różnych miłosiernych zakładów. Oświadczaiąc Nasze na to zezwo-

lenie, rozkazuiemy:

1) Kupcowi Sawinowi pozwolić założyć w mieście Ostaszkowie bank mieyski pod własnem iego naczelnictwem i pieczołowitością. — 2) Bydź Sawinowi dyrektorem tego banku, a po iego śmierci starszemu iego synowi, i bank ku pamięci iego imienia, mianować bankiem Sawina, które to nazwanie bank ma zachować nazawsze, a po iego śmierci obowiązki dyrektora wkładać na mieyskiego głowę który przez wybór urząd ten mieć będzie.—3) Pozwolić Sawinowi przeznaczony na ten zakład kapitał 25,000 rubli i 3360 rubli przyłączone przez zgromadzenie obywateli miasta, wnieść dla zachowania do rady mieyskiey, póki bank nie zacznie bydź czynnym.—4) Do tego kapitału maią bydź przyłączane maiątki po wygasłych familiach obywateli miasta Ostaszkowa, również procenta, przeznaczone od obywateli na cel chwalebny, wyżey tu wyrażony, wszelkie oraz ofiary na rzecz tego banku. — 5) Po upłynieniu 10 lat od ustanowienia banku, ma bydź z iego summ wypłacano po 800 rubli, a potem przez 5 lat dwoie tyle, to iest, po 1600 rubli co rok dla kościoła, dla kapłanów i sług kościelnych, stosownie do rozporządzenia, iakie w tey mierze uczyni założyciel banku przy iego otwarciu. — 6) Zresztą bank Sawina ma się ściśle zachowywać podług prawideł opisanych w ustawach dla Antilatowskiego banku, wydanych przy ukazie z dnia 19 Paździerpika 1809 r., i z działań swoich corocznie zdawać sprawę Ministrowi skarbu."

Utworzyło się tu Towarzystwo, maiące za cel, zakładać szkoły wzaiemnego uczenia, czyli, podług metody Bella i Lankastra, Ustawy iego potwierdzone zostały dnia 14 Stycznia 1819 roku. Treść ich następuiąca: „Towarzystwo ma zakładać szkoły wzaiemnego uczenia w Petersburgu płci oboiey oddzielne; przygotowywać i wydawać tablice, xiążki i inne naukowe pomoce dla tych szkół potrzebne. Składa się z członków rzeczywistych, dobrodzieiów, członków honorowych i korrespondentow. Członkami rzeczywistemi mogą bydź osoby płci oboiey, które przy zapisaniu się do Towarzystwa płacą naymniey 25 rubli i obowiążą się co rok płacić po 25 rubli. Dobrodzieiami są osoby, czyniące ofiarę pieniężną iednorazową. Członki honorowe nie są obowiązane do żadnych opłat, a wybieraią się z Rossyian i cudzoziemców, którzy się dali poznać z czynionych dla oświecenia pomocy. Korrespondenci wybieraią się z Rossyian i cudzoziemców, dla dostarczenia Towarzystwu wiadomości o postępach oświecenia i wykonania iego poleceń. Wykonaniem celów Towarzystwa zatrudnia się komitet z 12stu członków rzeczywistych, na 3 lata wybranych (Prezydent, dwóch pomocników Prezydenta, dway sekretarze, podskarbi, sześciu członków maiących obowiązki.) Dway z członków obowiązkowych układaią i tłumaczą xiążki tablice, przysposobiaią materyiały i t. d.; cztery inne z kolei trudnią się dozorem szkołek. Z czasem liczba członków obowiązkowych będzie pomnożona. Sessyie komitetu odbywaią się co dwa tygodnie, i w zdarzeniu potrzeby. Towarzystwo będzie miało swą bibliotekę; a co rok dnia 7 Stycznia odprawi posiedzenie publiczne. Wszystkie czynności komitetu są pod bezposrednią zwierzchnością Kuratora wydziału edukacyynego Peterzburskiego. Autentyk zakładu iego Towarzystwa pod-

pisali: Hrabia Teodor Tołstoy — Teodor Glinka — Mikołay Grecz — i Mikołay Kusów.

Wyszło tu z druku dziełko napisane w ięzyku Francuzkim przez JW. Łobarzewskiego Rzeczywistego Radcę Stanu, pod tytułem: *Observations Chretiennement politiques sur le systeme subversif de l'Autel et du Trone.* (Uwagi Chrześciiańsko-polityczne o systemacie obalaiącym Ołtarz i Tron) Powstaie w nim autor na marzenia Idealistów o wolności, która od lat 30 podkopuiąc ołtarze i trony, pokazały się w skutku zgubnemi. Wolność zapowiedziana przez niektóre konstytucyie Francuzkie, iest także przedmiotem uwag autora; wystawia zaś za przykład wolność Polaków, która utrzymuiąc się świetnie przez tyle wieków, zawsze iaśniała obok ołtarza i tronu. Rozwiązuiąc trudne problema o udzielności Króla i narodu, odwołał się autor do prawodawstwa Polskiego. — W osobnym rozdziale zbiia Monteskiusza Ducha praw. Oto iest krótki wyiątek tyczący się narodu Polskiego:

„wątpić nie można o mądrości dawnego prawodawstwa Polskiego z przykładu Seymu przeszłorocznego w Warszawie, w którym Polacy tak wolnie i znaiomie rozbierali nayważnieysze materyie. Dziennik tego Seymu iest wydrukowany po Francuzku. W nim spostrzedz można dwie nadzwyczayne okoliczności dla użytku wszystkich reprezentacyy Europeyskich. Pierwszą: że Polacy zrozumieli natychmiast ducha nowey Konstytucyi swoiey, daney sobie przez Króla i nie wprowadzili o niey żadney kwestyi metafizyczney przez cały ciąg Seymu. Drugą: że gruntownie i w dobrym duchu sądzili o materyiach, w których miały bydź stanowione prawa. — Naypierwsza reprezentacyia Francuzka spłodziła fałszywy w Europie systemat, zaymuiąc się z początku samemi kwestyiami metafizycznemi, bynaymniey do stanowienia praw dobru powszechnemu dogodnych, niepotrzebnemi.„

Z Paryża d. 6 Marca.

Monitor dzisieyszy zawiera następuiące rozporządzenia Królewskie:

1) W moc 27 artykułu konstytucyi mianowaliśmy członkami izby Parow: Marszałka Xcia Albufera, Margr. d'Angosse, Radcę stanu d'Argont, Margr. d'Arragon, Margr. d'Armon, Radcę stanu Barona Barente, Jen. porucznika Becker, 1go Prezesa Sądu Król. w Lyonie Barona Bastart de l'Etang, Hr. Belliard, Hr. Raymond de Berenger, Marszałka Xcia Conegliano, Jen. porucz. Hr. Claperede, Hr. Chaptal, Margr. Catelan, Xcia Cadore, Hr. Colchon, Hr. Cornudet, Marszałka Xcia Gdańskiego, Hr. Daru, Jen. por. Dubreton, Jen. por. Vice-Hr. d'Arjuzon, Hr. Dejean, Margr. Dampierre, Marszałka Xcia Eckmühl, Xcia Esclignac, Hr. Fabre de l'Aude, Hr. Germain, Prefekta Sekfany i Marny Hr. Grammont, Hr Hunolstein, Vice-Hr. d'Houdetot, Marszałka Jourdan, Hr. Laforest, Hr. Lacepede, Hr. Latour-Maubourg, Hr. Montalembert, Posła przy Dworze Wirtemberskim, Jen por. Hr. Mau-Mathieu, Radcę stanu Barona Mounier, Hr. Mollien, Hr. Montalivet, Jen. por. Marescot, Hr. Montesquiou, Hr. Pontecoulant, Xcia Placencyi, Marsz. polnego Hr. Pange, Radcę stanu Hr. Pelet de la lozere, Radcę stanu i Posła w

Rzymie Hr. Portalis, Jen. por. Hr. Reile, Jen. por. Hr. Rutty, Jen. por. Rappe, Hr. Rampom, Jen. por. Segur, Marsz. polnego Hr. St. Simon, Hr. Sussy, Marsz. polnego Xcia Treviso, Marsz. polnego Magr. Talhouet, Vice-Ad. Verkuel. — Dla 58. tych Parow uchyla się 1wszy artykuł rozporządzenia z 19 Sierpnia 1815 i wniydą zaraz do izby Parow, chociaż nie utworzą majoratu dziedzicznego parowstwa w swey rodzinię.

2) Drugiem rozporządzeniem parowstwo Xcia Choiseul przeniesione iest po iego śmierci na iego zięcia Margr. Maronier.

3) Trzeciem rozporządzeniem Hr. Gressulhe mianowany iest Parem Francuzkim. (Pierwsze rozporządzenie wydane iest pod d. 5 Marca 1819, a ostatnie dwa w Wrześniu 1818.

Xże Lewis zdał w izbie Parow d. 4 b. m. w imieniu kommissyi sprawę o zmianie roku skarbowego i proponował odrzucenie tego proiektu, który w izbie Deputowanych przyięty został. Po naradzeniu został proiekt większością 94 przeciw 54 głosow odrzucony. Widać zatem iż poki teraźnieysza wiekszość w izbie Parow przemagać będzie, wszystkie proiekta rządowe będą odrzucane, i Rząd nie będzie w stanie zaspokoić potrzeb kraiu. Pomnożenie więc Parow było bardzo potrzebne dla przeważenia ultraroalistow.

Z powodu pomnożenia liczby Parow mowią także o koniecznem pomnożeniu liczby Deputowanych. Narod składaiący się z 30 milionow iest teraz tylko przez 250 Deputowanych reprezentowany. Pomnożenie liczby reprezentantów nie sprzeciwia się wcale konstytucyi. Dodaią nawet, iż teraźnieysza izba Deputowanych zostanie w krotce rozwiązaną, iż kollegiia obiorcze zostaną za miesiąc zwołone, a nowa izba zgromadzi się d. 15 Maia r. b.

Na posiedzeniu izby Deputowanych d. 3 b. m. roztrząsano wniosek P. Lafitte o utrzymaniu ustawy względem obiorów; ale na przełożenie Wielkiego Pieczętarza, iż należy oczekiwać udzielenia w tey mierze od izby Parow, które dopiero za 10 dni nastąpi, przystąpiono do porządku dziennego.

Gdy ultraroialiści nie wiedzą iuż którego wezwać Swiętego dla przyprowadzenia do skutku zwątpioney swey sprawy, wynayduią zatem zmyślone wieści, twierdząc, iż Minister Decazes porożnił się z P. Desolles, i że nowe Ministeryium zaprowadzone zostanie. Na Ministra spraw zagranicznych przeznaczaią Xcia Talleyranda, spraw wewnętrznych P. Chateaubriand, skarbowego P. Villele, woiennego P. Lauriston, a morskiego P. Jaucourt.

W teraźnieyszey chwili, wyraża iedna z gazet tuteyszych, kiedy Francuzcy ultraroialiści zaczenaią Niebo i ziemię poruszać, dla przeherodzenia, podług Sakspira, Heroda, to iest praeistoczenia konstytucyyney Monarchii na państwo Ludwika XIV. dobrze iest wiedzieć, iakie Królowie Francuzcy konstytucyynie posiadaią siły. Królowie Francuzcy posiadaią 1) Listę cywilną 34 mill. fr. wynoszącą, a dobra do 6 mill. dochodu czyniące, rozrządzaią wedle budżetu blisko tysiącem mill. fr. do 240,000 ludzi czynnym woyskiem, i tyleż mogacem się w odwodzie wystawić, oprocz obcych pułków, które do nich iedynie należą. 2) Prawo woyny i pokoiu, i zawieranie wszelkiego rodzaiu traktatów z zagranicznemi Mocarstwami. 3) Moc wybierania z 29 mill. Francuzow

zdatnych ludzi na Ministrów, Ministrów stanu, Sekretarzów stanu, Radców, Dyrektorów, Prefektów, Podprefektów, Sędziów i do 130,000 wszelkiego rodzaiu urzędników, i tych wedle upodobania zmieniania. 4) Stanowienia ile im się podoba szlachty i Parów.

Oprocz Hr. Regnault de St. Jean d'Angely miał także Xże Bassano (Maret) otrzymać pozwolenie powrocenia do Paryża.

Z powodu ustawicznych poiedynków wydał Prokurator Królewski oznaymienie, iż poiedynki są ustawami Francuzkiemi zabronione, że dopuszczaiący się poiedynków pozostali przy życiu będą naysurowiey ściganemi.

Pomiędzy Parami, którzy oświadczyli się za wnioskiem Margr. Barthelemy, znaydował się także Margr. Fontanes, który zawsze chwalił Bonapartego i teraz na iego pamięć rzucił kwiat." Niech sądzą iak chcą (rzekł między innemi) otym nadzwyczaynym Mężu, nie można mu iednak odmowić wielkich wiadomości, i w cale on inaczey myślał o wybiorczych kollegiach iak teraz są urządzone.,, — Jeden z trafnisiów utrzymywał w tych dniach, że Barthelemy pomimo podeszłego wieku ciągle papierami spekuluie, i dla tego wniosł o zmianę ustawy względem obiorów, aby ie zniżył.

Jeden z dzienników naszych wyraził: „Francyia nie będzie poty wolną, póki nie wystawi pomnika Moreau, a nie wyruguie z pamięci Bonapartego.„ Na to odpowiada woiownik z pod Bonapartego: że Moreau, który podniósł oręż przeciw swey oyczyznie i stanął na czele nieubłaganych nieprzyiaciół Francyi, dla spustoszenia oney, należy do zdrayców, którym żaden lud nie wystawia pomnikow; honor imienia Francuzkiego, wymaga zatem, aby w cale o nim nie wspominać.

Wychodzą tu rozmaite uszczypliwe karykatury pożegnania woysk sprzymierzonych. Kalendarzyk pod tytułem: *Une Vistoire par jour, dedié aux braves*, tak wielki tu miał pokup, iż drugie iego wydanie w kilka dni rozkupione zostało.

Król rozkazał wszystkiem osobom które na pomnik Henryka IV składki dawały doręczyć medal bronzowy.

Z Londynu d. 6 Marca.

Xże Glucestru powrócił tu d. 4 b. m. z swey podróży. — Tegoż dnia Lord Prezydent Londynu dał obiad w ratuszu, na którym znaydował się Arcy Xże Austryiacki Maxymilian, Xże Wellington, i t. d.

Xże Rejent ziedzie dziś z Brigthon do Carltonhouse.

W izbie wyższey uchwalony został adress podziękowania Margr. Hastings (Jen. Moira) i Jenerałowi Hislop w wschodnich Indyiach. — Wizbie niższey wniósł Lord Castlereagh o wyznaczenie kommissyi do zastanowienia się nad więzieniami. Wniosek P. Mackintosch do wyznaczenia kommissyi, dla zastanowienia się nad częścią kryminalnego kodexu naznaczaiącego karę śmierci, przyięty został większością głosów pomimo sprzeciwiania się Ministrów. —— P. Grattan wniesie w krótce o przypuszczenie Katolików Jrlandskich do praw obywatelskich. —— Kommissyia do roztrząśnienia spraw banku nie wygotowała ieszcze swoiego rapportu. Niektóre iey członki maią bydź tego zdania, aby bank dopiero w przyszłym roku swoie wypłaty gotowizną uskuteczniał, która pogłoską zniżyć znowu miała papiery.

Obior reprezentanta do parlamentu w Westminsterze ukończony został d. 3 o godzinie 3 z poludnia, i P. Lamb większością głosów obrany został.

D. 26 Lutego spadły bilety bankowe na 74 za 100 i byłyby bardziey spadły, gdyby dwóch żydowskich ajentów nie zapobiegło temu przez zakupienie ich za 2 mill: f. szt. Wszelako co miało stać się, nastąpiło d. 2 Marca, ibo spadły do 72 za 100.

Kapitaliści znayduią się z tego powodu w kłopocie, a właściciele ziemscy miewaią naradzenia. Niespokoyność pierwszych pochodzi z wstrzymania wypłat banku gotowizną, a drugich z podniesienia czynszu. Jeśli dzierżawcy starac się będą wynagrodzić sobie podwyższenie czynszu podniesieniem ceny zboża i nowem zakazem wprowadzania go z zagranicy, tedy milliiony ludzi głod cierpieć będą.

Były Ambassador Francuzki Margr. Osmand odiechał ztąd do Francyi.

Ustanowioną teraz została Angielsko-Portugalska kommissyia, dla zapobiegania zakazanemu handlowi niewolnikami.

Odebraliśmy tu umowę handlową, która w d. 26 Października r. z. między Anglią i Ziednoczonemi Stanami północney Ameryki zawartą została. Prezydent zatwierdził ią d. 13 Stycznia, a zatwierdzenia wymienione zostały d. 30 tegoż miesiąca w Wassingtonie. Rzeczona umowa oznacza dokładnie granice rybołowstwa pod brzegami obu kraiow i iest na 10 lat zawarta.

Podług nadeszłych listów na ostatnim pocztowym okręcie z Rio-Janeiro, Dyrektor Buenos-Ayres Puyredon, złożył swóy urząd, ale kongress nie przyiął tego złożenia i nakłonił go do dalszego urzędowania.

Kongress północney Ameryki trudnił się do 1 Lutego szczególniey sprawami banku i woyną przeciw Seminolom. —— W północney Ameryce żyie 130 letni starzec, który nazwać się może Nestorem rodzaiu ludzkiego. Nazywa się Henryk Francisko i służył ieszcze iako żołnierz za Królowey Anny w Anglii. Jest czerstwy na ciele i umyśle i otrzymał w Styczniu r. b. wysłużoną pensyią.

Gazety Indyyskie donoszą o wielkiem zwycięztwie, odniesionem dnia 22go Maia 1818 przez Persów nad Afganami. Wielkorządca Chorsanu dowodził woyskiem Perskiem, a fatalne nieporozumienie zrządziło klęskę Afganów. Dwa oddziały ich woyska spotkały się w nocy, i poczytując się nawzaiem za nieprzyiaciół, stoczyły krwawą bitwę. Dopiero z nadeyściem dnia poznały błąd swóy, kiedy iuż w zupełnym szyku woiennym nadciągało przeciwko nim woysko Perskie, któremu zatem łatwo bydź musiało, rozproszyć oba oddziały iuż wysilone. W tym samym czasie Hassan Ali Mirza, Wielkorządca Chorassanu, uderzył pod Thaibet-Chaick-Jain, na gościńcu do twierdzy Gorivon, na wielkie woysko Afgańskie, liczące 30,000 tak iazdy iako i piechoty pod rozkazami Fathi-Chana, którego zmusił do ucieczki po 5 godzinney rzezi, w którey 12,000 Afganów poległo. Wielkorządca Hassan Ali zgładził własną ręką brata Fathi Chana, rozpłatawszy mu głowę pałaszem. Drugi brat Wodza Afgańskiego padł zastrzelony z karabinu. Działa, namioty i wielbłądy Afganów, stały się łupem Persow.

DODATEK
DO Nru 24.
GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 24 MARCA 1819 ROKU WE SZRODĘ

Z Minchen d. 6 Marca.

Na publicznem posiedzeniu izby Deputowanych d. 5 przybyli Ministrowie spraw wewnętrznych i skarbowy. Ostatni wniósł proiekt do urządzenia ceł i przełożył do niego powody. Po skończoney mowie Ministra, zabrał głos Deputowany Sturz i żądał, aby izba rozstrzygnęła, czyli Ministrowie z aydowac się maią przy roztrząsaniu wniesionych przez nich proiektów lub nie. P. Seufferd oświadczył się za obecnością Ministrów, nagamał poprzedniemu Mowcy, iż idzie za echem galeryi, i proponował przystąpienie do dziennego porządku, co większością 57 przeciw 45 głosów nastąpiło. Ministrowie zachowali podczas tego sporu zupełne milczenie. — Baron Gravenreuth zdał potem sprawę w imieniu gciey kommissyi względem prośby Deputowanego Behr o wydanie instrukcyi zapewniaiącey wolność druku, którey rzecz podzieloną była na 3 pytania: 1) Co dotąd w Bawaryi względem wolności druku, a mianowicie względem politycznych gazet uczyniono? 2) Czyli dogodną byłoby rzeczą odstępować od dotychczasowych zasad? i 3) czyli mogłoby to prawnie nastąpić? Zdaniem kommissyi było, aby względem tego wniosku przystąpić do dziennego porządku. Wszelako roztrząsanie iego odłożono na d. 10. P. Dangel zdał sprawę w imieniu kommissyi spraw wewnętrznych względem wniosku Deputowanego Hornthal o przysiędze woyska (czyli woysko ma na konstytucyią lub tylko Królowi przysięgać?) kommissyi było zdaniem, aby wcale nie wchodzić w rozbiór tego wniosku. P. Hornthal wyłuszczył ieszcze raz powody, które go do tego wniosku skłoniły; nakoniec oświadczył, iż nie cofa go, ale też przy nim nieobstaie, i zostawia do woli izby i rozstrzygnienia Króla. Po niejakich ieszcze sporach został ten wniosek za ukończony ogłoszony i przystąpiono do porządku dziennego.

Woyska ciągle ieszcze posełaią adressy do Króla, iż iemu tylko nie na konstytucyią chcą przysięgać. — Jedno z pism tuteyszych czyni uwagę, iż woysko za wcześnie wzięło się do adressów, gdyż Król może mu i konstytucyią kazać zaprzysiądz.

Z Bruxelli d. 7 Marca.

Król pochwalił nowy proiekt urządzenia gwardyi narodowey, który niezwłocznie zostanie Stanom jeneralnem podany i będzie bezwątpienia przyięty.

Nad nowym teatrem pracuią tu dzień i noc, i spodziewaią się, iż będzie do Maia skończony.

Jenerał Francuzki Hullin otrzymał pozwolenie mieszkania w Bruxelli, i spodziewa się, iż w krótce będzie mógł do Francyi powrócić. —— Znany Regnaud de St. Jean d'Angelly otrzymał iuż pozwolenie powrotu i poiechał do Paryża; lecz zdrowie iego bardzo iest osłabione.

Były kucharz Napoleona, który z wyspy S. Heleny powrocił, opowiadał w Antwerpii, iż Pan iego dosyć iest zdrowy, ale z braku poruszenia bardzo tyie. Zresztą zawsze iest ponury i pisze pamiętniki życia swoiego. Hrabine Bertrand i Montholon prowadzą przykre i nudne życie, okazuią wszelako wesołość i gotowe zawsze są dzielić los z swoim Panem i swoiemi małżonkami.

Z Gota d. 8 Marca.

Gazeta powszechny Donosiciel zawiera nowe wyiaśnienie o P. Stourdza i o wyszłym pod iego imieniem piśmie: "O teraźnieyszym stanie Niemiec.„

Od oświadczenia P. Kotzebue, iż rzekome pismo P. Stourdza iest urzędowem i przypadkiem tylko ogłoszonem zostało, pokazała się w publicznem mniemaniu widoczna sprzeczność. Niektorzy z ludu cieszyli się, iż w wielu względach powiedziana była w tem piśmie prawda, a inni się gniewali, iż nadto śmiało i bez dowodów była powiedziana. Następuiący czyn, który nie podlega wątpliwości, posłuży do usprawiedliwienia P. Stourdza i wyszłego pod iego imieniem pisma.

Nim ieszcze wiadomy był odiazd P. Stourdza z Weimaru przez Lipsk do Drezna, dwoch Młodzieńców słuchaiących nauk w Jena, napisali do niego list następuiący:

Z Jena d. 14 Lutego 1819.

"Pozwoliłeś WPan sobie znaczną liczbę młodzieży Niemieckiey i honor oyczyzny naszey niesłusznie obrazić. Żądamy zatem od Niego zadosyćuczynienia. Spodziewamy, się że gdy WPan opuściłeś swoią oyczyznę, i założyłeś swoie mieszkanie pomiędzy polerowanemi ludami, iż zechcesz się także do ich zwyczaiów stosować. — Podpisani, wierni zwyczaiom szanownych swych przodków, wyzywamy przeto WPana na poiedynek. Niemiec zwykł zostawiać wybor oręża swoiemu przeciwnikowi; my pamiętaiąc na naszych przodków, toż samo czyniemy. Jeżelibyś WPan rownych praw człowie a niechciał uznać; ieżelibyś niechciał iak tylko szlachcicowi dać zadosyćuczynienie, tedy oświadczamy WPanu, iż takiemi iesteśmy, chociaż mamy tylko zamiar dopełnienia obowiązku dobrze myślącego i szlachetnego Męża.„

Po nieiakim czasie Prorektor Uniwersytetu pokazał obu wyzywaiącym ich list, z dołożeniem, iż ten został w Weimarze przez pełnomocnika P. Stourdza odpieczętowany i Senatowi zwrocony. Nazaiutrz pokazał im własnoręczny list P. Stourdza, który z Drezna przysłany został sztafetą do Ministeryium Weimarskiego w ięzyku Francuzkim, w treści następuiącey:

"On (P. Stourdza) nie może na dotychczasowe przeciw sobie napaści ani piórem, ani szpadą odpowiadać, ponieważ we wszystkiem co uczynił, słuchał rozka-

zów Ministra Rossyyskiego, i pismo, które pod iego imieniem wyszło, było tylko z rozkazu iego Monarchy umyślone, napisane i ułożone (*pensé, écrit et redigé*) Tego pisma wydrukowanych tylko było 50 exemplarzy dla użytku Ministrów na kongressie Akwisgrańskim. Lecz ieden z nich dostał się w iakieś niezręczne ręce, które dla zysku kazały go w Paryżu pod iego imieniem przedrukować. Uprasza zatem Wielkiego Xcia, aby to rozkazał obu wyzywaiącym go oznaymić, gdyż inaczey musiałby o tem Panu swoiemu donieść, któremu winien iedynie odpowiedzialność.,,

Po przeczytaniu tego listu żądał Prorektor od obu wyzywaiących, aby cofnęli swoie wyzwanie, co ieden ustnie, drugi na piśmie iak następuie uczynił:

"Gdy P. Stourdza oświadcza, iż czynił tylko iako sługa z rozkazu, iż z rozkazu tylko N. Cesarza Wszech Rossyy myślał, pisał i działał; przeto ia, iako wolny Niemiec, nie mogę od Machiny myślenia, pisania i działania żądać zadosyć uczynienia, i oświadczam, iż więcey go od P. Stourdza żądać nie będę.,,

Dnia 22 i 23 Marca 1819.
Cena zbóż różnego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

Korzec	1. Zł.	gr.	2. Zł.	gr.	3. Zł.	gr.	4. Zł.	gr.
Przenicy	24	—	22	—	20	—	18	—
— Zyta	12	—	11	15	11	—	10	—
— Jęczmienia	10	—	9	—	8	—	7	15
— Owsa	5	15	5	10	5	—	4	20
— Jagieł	38	—	34	—	31	—	28	—
— Grochu	11	—	10	—	9	—	8	—

— Rzepiku 30 — 28 — 27 — — —

Cena Zboża
W Warszawie d. 4 Marca

Korzec Pszenicy	od Złp.	27	do	38.
— — Żyta	— —	18	—	20
— — Jęczmienia	— —	12	—	16.
— — Owsa	— —	10	—	11.
— — Grochu	— —	14	—	20.

Cena Zboża
W Gdańsku d. 12 Marca

Łaszt 28 Korcy wynoszący.

Pszenicy	od Złp.	1000	do	1240.
Żyta	— —	640	—	660.
Jęczmienia	— —	580	—	600.
Owsa	— —	360	—	380.
Grochu	— —	700	—	740.

Bieg Pieniędzy
W Krakowie d. 22 Marca

Czer. Zł. Holl: monetą Courant Złp.	19 gr.	6.
— detto Cesarski . — —	19	— —
Fryd. Pruskie . . . — .	33	— 15
Luidor . . . . —	37	— —
złoto frankowy . . . . — .	32	— 10
Szeiny Wiedeńskie za 100 — .	234	— —
Złoty ryński Szeinami . — .	1.	— 21

Towarzystwo Przyiaciół Muzyki w Krakowie.

W niedzielę d. 28 m. i r. b. dana będzie Muzyka popisowa miesięczna na którey samym tylko członkom Towarzystwa i osobom składaiącym przy wnieyściu złp. 2 znaydować się wolno będzie.

TEATR NARODOWY.

W przyszły Wtorek to iest dnia 30 Marca 1819 Roku Na BENEFIS *Jgnacego Kochanowskiego* dane będzie nowe DRAMA w 5 Aktach z Niemieckiego, pod nazwiskiem: WIELKOMYŚLNOŚĆ PANUIĄCYCH czyli: SWIETNE PRZYMIERZE.

DONIESIENIA

Wydział Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości w Senacie Rządzącym, Wolnego, Niepodległego, i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa, i Jego Okręgu. W moc Uchwały Rządzącego Senatu z dnia 9 Lutego r. b. do Liczby 3 79 zapadłey; wzywa wszystkie Jnstytuta Publiczne, iakieykolwiek bądź natury posiadaiące Kapitały na Kachałach Kazimierskim i Chrzanowskim, w kraiu tuteyszym zabespieczone, a Konsygnacyią poniżey umieszczoną nie obięte, lub też obięte, lecz nie w takiey wierzy-

telności, ij iaka by im od tych Kachałow istotnie przypadała, aby pretensyie swe w Wydziale Spraw Wewnętrznych przy Senacie Rządzącym zostaiacym w ciągu dni 30 likwidowali, po upłynieniu których likwidacya zamkniętą i Tabella sporządzona Senatowi Rządzącemu przedstawioną zostanie.

Jeżeliby więc Instytut który, z powodu zaniedbania Likwidacyi szkodę poniósł, Osoby, których obowiązkiem było należytą w tem pilność zachować, szkody z tąd wyniknąć mogące Instytutowi swemu wynadgrodzić będą obowiązanemi. Wykaz Kapitałów i Czynszow likwidowanych przez Instytuta, które ciążą Kachały Kazimierski i Chrzanowski.

1.	Kapitule Krakowskiey	Złp. 10,000	gr.	
2.	Dominikankom Domu mnieyszego w Krakowie	— 4,200	—	
3.	Konwentowi Lateraneńskiemu na Kazimierzu	— 19,000	—	
4.	Konwentowi Lateraneńskiemu na Kazimierzu rocznego Czynszu	— 65	—	
5.	Penitencyaryi przy Kościele Katedralnym w Krakowie	— 3,300	—	
6.	Augustyanom na Kazmierzu	— 28,100	—	
7.	Dominikankom na Gródku	— 3,000	—	
8.	Dominikanom w Krakowie	— 17,000	—	
9.	Bernardynom na Stradomiu	— 1,266	—	20
10.	Bractwu S. Anny przy Kościele tychże Bernardy czynsz rocznie	— 10	—	
11.	Probostwu Szpitalnemu S. Ducha w Krakowie	— 1,6.0	—	
12.	Paulinom na Skałce w Kazimierzu	— 1,000	—	
13.	Kościołowi Panny Maryi w Krakowie	— 19,000	—	
14.	Norbertankom na Zwierzyńcu	— 3,000	—	
15.	Kościołowi S. Michała na Zamku	— 1,000	—	
16.	Szpitalowi S. Ducha w Krakowie	— 7,000	—	
17.	Szpitalowi w Chrzanowie	— 4,346	—	
18.	Plebanii w Chrzanowie	— 370	—	
19.	Plebanii w Trzebini	— 1,000	—	

W Krakowie dnia 13 Marca 1819.

X. *Łancucki S.*
Dorowski S.

Lubo Licytacya w Dobrach Niegoszowiecach dziś JW. Kantego Hrabi Bobrowskiego dziedzicznych dnia 21 Marca b. r. przeznaczona została, atoli to Jego nic niewiąże, ale z zadawnionego Interessu na tychże Dobrach przez poprzedniczego Dziedzica nieuzupełnionego pochodzi, iednakże za tegoż zeszłego Dziedzica zastąpiony, wspomniona licytacya żadnego skutku sie weźmie. — W Krakowie dnia 20 Marca 1819.

Skorczyński, Kom. Sąd.

Dyrekcyia Główna Górnicza. —— Z mocy Reskryptu Wysokiey Kommissyi Rządowey Spraw Wewnętrznych i Policyi z dnia 19 Lutego r. b. Nro $\frac{3461}{1487}$ Stycznia 19 wydanego, zawiadomia niniejszym i wszystkich chęć Kupna produktów propinacyinych maiacych, iż w dniu 14tym Kwietnia r. b. w Kancellaryi Główney Dyrekcyi Górniczey w Mieście Kielcach o godzinie 10tey rano, zacznie się odbywać Licytacyia publiczna następuiących produktow propinacyinych to iest:

Słodu pszennego Korcy 21, garcy 16 za korzec 1	Złp.	42	gr.	
Słodu Jęczmiennego Korcy 430 garcy 14 korzec	—	12	—	
Chmielu funtów 17 Cetnar rachuiąc po	—	39	—	
Wódki okowity na zcią Wodę garcy 1801 $\frac{7}{16}$ garniec	—	3	—	15
Wódki przepalaney garcy 11$\frac{3}{4}$ garniec	—	5	—	
Wódki Ordynaryiney Garcy 318$\frac{3}{16}$ Garniec	—	2	—	10
Piwa Beczek 14 którego cena Beczki	—	10	—	

i ciągle aż do uskutecznienia sprzedarzy za gotową zaraz zapłatą kontynuować się będzie. — O warunkach Licytacyinych każdego czasu w Kancellaryi Główney Dyrekcyi Górniczey dowiedzieć się można. — Życzących sobie z tem tego kupna na oznaczony, Termin, zaopatrzonych w należne Vadium zaprasza. — Działo się w Kielcach na posiedzeniu Główney Dyrekcyi Gorniczey dnia 4 Marca 1819. roku.

Za Dyr ktora Głównego *Beker.*
Tomaszewski Sek. jen.